

Bruno Latour: *Science in Action*

Módszertani szabályok:

1. szabály: A *működésben levő* tudományt tanulmányozzuk, nem pedig a készen kapott tudományt és technológiát; ezért vagy azelőtt érkezünk, hogy a tényeket és a gépeket fekete dobozzá alakították, vagy azokat a vitákat követjük, melyek újra felnyitják a dobozokat.
2. szabály: Ha meg akarjuk határozni egy kijelentés objektivitását vagy szubjektivitását, egy gép hatékonyságát vagy tökéletességét, akkor nem *belső* tulajdonságaikat keressük, hanem azokat az átalakulásokat, melyeken *később* mások kezében keresztülmentek.
3. szabály: Mivel egy vita lezárása a természet reprezentációjának *oka*, nem pedig következménye, sosem használhatjuk a következményt – a természetet – annak magyarázatára, hogy hogyan és miért zárult le egy vita.
4. szabály: Mivel egy vita lezárása a társadalom stabilitásának *oka*, nem használhatjuk a társadalmat annak magyarázatára, hogy hogyan és miért zárult le egy vita. Szimmetrikusan kell figyelniük az emberi és nem-emberi erőforrások bevonására tett erőfeszítésekre.
5. szabály: Annak tekintetében, hogy mi alkotja a technotudományt, ugyanolyan *határozatlanoknak* kell lenniük, mint amilyenek azok az aktorok, akiket követünk; amikor egy külső/belső elválasztással találkozunk, egyszerre mindkét oldalt tanulmányoznunk kell, és listát készíteni arról, bármilyen hosszú és heterogén is legyen az, hogy kik végzik a munkát.
6. szabály: Amikor az irracionális vádjával találkozunk, nem megszegett logikai szabályokat keresünk, de nem is a társadalmi struktúrák torzító hatásával magyarázunk, hanem azt nézzük, *honnán* látja a megfigyelő a helyzetet, és ezáltal milyen *hosszú* hálózatot épít.
7. szabály: Mielőtt bármit is tulajdonítanánk az emberek elméjének vagy módszereinek, először vizsgáljuk meg a különböző módokat, ahogyan az inskripciókat összegyűjtik, kombinálják, összekötik és visszaküldik. Kognitív tényezőkről csak akkor beszélünk, ha a hálózatok megvizsgálása után maradt még megmagyarázatlan mozzanat.

Elvek:

1. elv: A tények és gépek sorsa későbbi használók kezében van, így tulajdonságaik kollektív cselekvés eredményei, nem pedig okai.
2. elv: A tudósok és mérnökök olyan új szövetségek nevében beszélnek, melyeket megformáltak és munkába állítottak; ezekkel a váratlan erőforrásokkal döntik el az erőegyensúlyt a saját javukra.
3. elv: Sosem szembesülünk tudománnyal, technológiával vagy társadalommal, hanem gyengébb és erősebb *asszociációk* [kapcsolatok] teljes skálájával, így annak megértése, hogy *mik* a tények és gépek, ugyanaz a feladat, mint annak megértése, *kik* az emberek.
4. elv: Minél ezoterikusabb a tudomány és technológia tartalma, annál messzebbre nyúlik kifelé; így a „tudomány és technológia” csak egy töredéke a technotudománynak.
5. elv: Az irracionális mindig egy vád, melyet valaki, aki hálózatot épít, felhoz valaki ellen, aki éppen útban van; így nincs Nagy Választóvonal elmék között, hanem csak rövidebb és hosszabb hálózatok vannak; a kemény tények nem gyakoriak, hanem kivételesek, hiszen csak abban a néhány ritka esetben van rájuk szükség, amikor másokat ki kell mozdítanunk a szokásos útjukból.
6. A technotudomány története jórészt olyan erőforrásoknak a története, melyek a hálózatok mentén elszóródva erősítik azoknak a nyomoknak a mozgékonyágát, hűségét, kombinációját és kohézióját, melyek lehetővé teszik a távolban cselekvést.